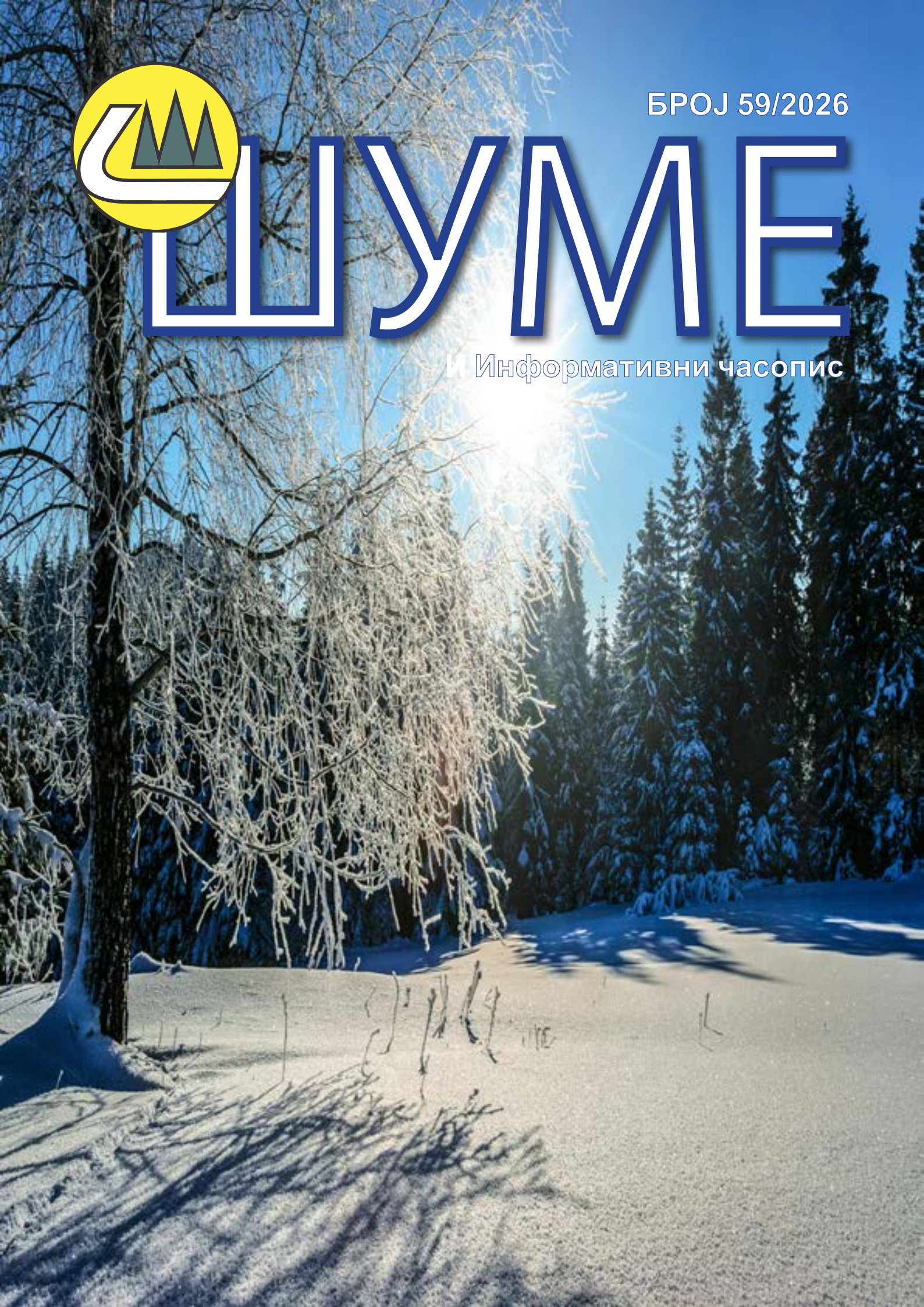

БРОЈ 59/2026

ШУМЕ

И Информативни часопис

*Срећна и
успјешна
2026.година!*

ИНФОРМАТИВНИ ЧАСОПИС

Оснивач и издавач:

ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац

За издавача:

Блашко Каурин, дипл.економиста

Главни и одговорни уредник:

Бојана Кецман, дипл.новинар

Уређивачки колегиј:

Проф. др Владимир Ступар

мр Борис Марковић, дипл. инж. шумарства

мр Славиша Опачић, дипл. инж. шумарства

Драган Ковачевић, дипл. инж. шумарства

Снежана Марковић, дипл. инж. шумарства

Др Љубица Лукач, дипл. инж. шумарства

Раде Ребић, дипл. инж. шумарства

Проф. др Војислав Дукић

Александра Момић, дипл. новинар

Графичка припрема:

ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац

Ово издање часописа се објављује у електронској форми на службеној интернетској страници ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац. Пренос и коришћење текстова из часописа је дозвољен, уз навођење извора.

Главни и одговорни уредник има право на измјену наслова и краћење текста. Сарадницима се скреће пажња да своје текстове приреде у складу с правилима која налаже професионална и грађанска етика јавности рада.

Адреса:

ЈПШ „Шуме Републике Српске“

Информативно-стручни часопис „ШУМЕ“

Романијска 1, 71350 Соколац

Телефони:

051 247 200 и 065 815 958

Факс:

051 247 226

Рукописе слати на:

e-mail: bojana.kecman@sumers.org

Рјешењем Министарства информација

Републике Српске број 01-740-1/00, од

22. августа 2000. године, јавно гласило

Информативно-стручни часопис „Шуме“ уписан

је у Регистар јавних гласила под редним бројем

377.

САДРЖАЈ:

Стратегија развоја шумарства Републике Српске за период 2026-2035. године.....	4
Редовна контрола примјене FSC стандарда	5
Напредне технологије у шумарству.....	6
Монографија о Панчићевој оморици.....	8
Активности Шумског газдинства „Сјемећ“ у очувању Панчићеве оморике.....	9
Шумско-узгојне активности као темељ стабилних шумских екосистема.....	10
ШГ “Бања Лука” одрживо газдовање кроз партнерство са заједницом	11
Успјешно реализоване активности у 2025. године на Interreg пројекту „SCAN-DANUBE“.....	12
Очување генетичких ресурса смрче (Picea abies).....	14
Дринић-од прашуме Лом и рунолиста до планинских ловишта Клековаче.....	15
ЈПШ „Шуме Републике Српске“ на радионици о усклађивању с EUDR уредбом.....	18
Свечана академија поводом 33 године рада Шумарског факултета	19
Значај пошумљавања на Романији.....	20
ЈПШ „Шуме Републике Српске“ на 23. Међународном сајму пољопривреде, лова риболова „Интерагро 2025	21
Од идеје до пројекта – едукација управљача заштићених подручја	22
Орјен – планина која окупља људе: Како настаје нова туристичка прича под окриљем УНДП-а.....	23
Пожари- Апел.....	24
Седмо такмичење сјекача-моториста ЧАЈНИЧЕ 2025.....	25
Споменик природе „Врела Сане“.....	26
Питоми кестен – природа у служби здравља и исхране	28
Представници Универзитета у Бањој Луци представили истраживања о балканској дивокози на међународној конференцији у Португалу.....	30
Традиционално брање траве иве на заштићеном станишту „Гостиљ“.....	32
Романијски бор – симбол планине и огледало савременог газдовања	33
Шипурак (lat. Rosa canina L.).....	35
Куна златица (lat. Martes martes).....	36

Стратегија развоја шумарства Републике Српске за период 2026-2035. године

Стратегијом су дефинисани циљеви, приоритети и мјере за одрживи развој и унапређење функција шума у циљу јачања улоге шумарства у развоју друштва

Влада Републике Српске је на 15. сједници одржаној 18.12.2025. године усвојила Стратегију развоја шумарства Републике Српске за период 2026-2035. године. Стратегија је урађена према Уредби о стратешким документима у Републици Српској („Сл. Гл. Републике Српске“, бр. 94/21). Визија развоја шумарства Републике Српске у будућем периоду гласи:

Управљање шумама омогућава одрживи развој стабилних, здравих и разноликих шума које пружају неопходне економске, еколошке, друштвене и културне користи за садашње и будуће генерације.

Овим документом је дефинисано пет стратешких циљева који су усклађени са Новом Стратегијом шумарства ЕУ до 2030. године:

- 1. Повећање шумовитости, производности и квалитета шума укључујући повећање доприноса глобалним напорима за ублажавање климатских промјена.**
- 2. Унапређење мултифункционалних (економских, еколошких и друштвених) користи од шумарства, укључујући побољшање услова за живот становништва у руралним подручјима.**
- 3. Очување биодиверзитета, повећање површина заштићених шума и других шумских подручја посебне намјене.**
- 4. Повећање нових и додатних финансијских средстава из свих извора за одрживо управљање шумама и јачање образовања, научно-техничке сарадње и партнерства.**
- 5. Одрживо управљање шумама, укључујући јавну промоцију, међународне споразуме, сарадњу, координацију, кохерентност и синергију са секторима, партнерским организацијама и релевантним актерима који су повезани са шумарством на свим нивоима.**

За сваки стратешки циљ одређени су приоритети (укупно 29) и одговарајуће мјере за њихову реализацију. Кључни стратешки пројекти за реализацију стратешких циљева су:

1. Узгој, заштита и планирање газдовања шумама у функцији одрживог развоја шумских екосистема Републике Српске;
2. Диверзификација дјелатности и унапређење запошљавања за развој функција шума у руралним подручјима Републике Српске;
3. Очување биодиверзитета и издвајање шума посебне намјене;
4. Одрживо коришћење шума и модернизација средстава рада у шумарству;
5. Изградња шумских комуникација;
6. Биекономија у шумарству;
7. Развој система образовања и научно-истраживачког рада у шумарству и ловству;
8. Промоција шумарства, јачање јавне свијеси и развој међусекторске сарадње;
9. Хармонизација прописа и развој организационих и управљачких механизма у шумарству.

Основни принципи управљања и газдовања шумама у наредној деценији требају се заснивати на одрживом развоју, економском јачању сектора, мултифункционалности, новим технологијама, већој интегрисаности и партиципативности, а да се при томе не угрожава стабилност шумарства и са њим повезаних сектора.

Проф.др Зоран Говедар

Редовна контрола примјене FSC стандарда

ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац посједује сертификат SGSCH-FM/COC 004338, чија је важност од 10. марта 2023. године до 9. марта 2028. године. Сертификат се односи на све површине шума и шумског земљишта које користи Јавно предузеће

У Јавном предузећу „Шуме Републике Српске“ је организован групни систем FSC сертификације газдовања шумама. У том систему Јавно предузеће осигурава својим интерним процедурама да се сви чланови групе придржавају FSC стандарда, а сертификационо тијело које је издало сертификат методом узорка врши годишњи мониторинг Јавног предузећа.

На нивоу Јавног предузећа урађена је комплетна документација (процедуре и задужења) као и објашњења како процедура тако и одређених активности на терену.

Сертификат може издати само од FSC вијећа овлаштена организација (у случају Јавног предузећа „Шуме Републике Српске“ то је SGS Словачка) која обавља инспекцију организације те увидом у документацију и стање на терену утврђује степен усклађености са стандардима. Вијеће за надзор шума (The Forest Stewardship Council – FSC) је међународно тијело које појединим организацијама даје дозволу за издавање сертификата и гарантује за аутентичност њихових налаза.

Редовни надзор примјене FSC стандарда обављен је у периоду од 13-17. октобра 2025. године и то у шумским газдинствима: „Сјемећ“ Рогатица, „Милићи“ Милићи, „Дрина“ Сребреница, „Мајевица“ Лопаре, „Борја“ Теслић и „Бања Лука“ Бања Лука.

Процес надзора садржавао је консултације са заинтересованим странама и процјену у шумским газдинствима.

На основу процеса надзора који је садржавао консултације са заинтересованим странама и процјену у шумским газдинствима проистекле су мале неусклађености са QUALIFOR Programme-om (Minor CAR).

Изражени минорни захтјеви за корективним мјерама (Minor CAR) не спречавају сертификарање, али се од предузећа захтјева да изврши договорене мјере прије наредног надзора.

Ове мјере ће бити провјерене од стране SGS QUALIFOR-а приликом наредне редовне провјере.

Ако су мјере задовољавајуће, захтјеви за корективним мјерама ће бити „закључени“ односно сматрани ријешеним. У противном, Минорни захтјеви за корективним мјерама ће бити преименовани у Велике захтјеве за корективним мјерама (Major CAR).

Мр Славиша Опачић, дипл. инж. шумарства

Напредне технологије у шумарству

Нове технологије - прекретница и покретач развоја шумарства

Шумарство обједињује биолошке и техничке елементе производње што шумарство чини специфичном привредном граном за примјену различитих технологија. Свака технологија настаје и развија се као посљедица примјене техника (знања, вјештина и средстава рада) па због тога оне чине јединствену цјелину. Обзиром на временску дистанцу технологије у шумарству могу се окарактерисати као традиционалне, савремене и иновативне. Традиционалне технологије се односе на примјену техника и поступака који су настали у давној прошлости али се и данас њих успјешно примјењују. Савремене технологије су засноване на новим средствима и начинима рада и имају потпуну употребу у шумарској оперативи. За разлику од ње, иновативне технологије садрже најновије, напредне методе које се одскора примјењују или се налазе у фазама тестирања (за шумарство у наредних 10 година) и имају потенцијал да надмаше тренутно коришћене технологије са бољим економским, еколошким и социјалним ефектима. Технолошки развој у свим областима углавном је везан за развој и примјену научних достигнућа. Поред тога стална едукација радника чини саставни дио операционализације и примјене нових техника односно средстава и начина рада. Сваком напретку и економском развоју претходи примјена провјерених технологија у пракси. Прелазак са традиционалних на савремене технологије представља технолошку револуцију која је драматично утицала на тачност информација, економичност и ефикасност управљања у свим сферама шумарства. Проблеми шумарства попут недостатка радне снаге у шуми, спора трансформација и реформа, конзервативан приступ, прилично застарјеле методологије рада, могу се у значајној мјери превазићи примјеном нових технологија. Како технологија напредује, улога инжењера и техничара постаје све већа јер омогућава им да раде ефикасније и доносе одлуке засноване на мјерљивим подацима. Кључне области примјене нових, дигиталних технологија, које могу унаприједити сектор шумарства односе се на примјену географског информационог система

(GIS), дрона и беспилотних летјелица, ласерског мапирања простора (Light Detection and Ranging, LiDAR), радиофреквентну идентификацију (Radio Frequency Identification, RFID), даљинску детекцију и податке добијене сателитским снимцима. Ове технологије омогућавају визуализацију и анализу великог броја просторних података о шумским екосистемима (Слика 1) као што су мапирање шума и шумског земљишта, просторни распоред стабала, утврђивање и процјена таксационих показатеља, мониторинг здравственог стања шума, густина вегетације количина шумске биомасе, појава пожара, деградација шума и пошумљавање и др. Имајући у виду бројне ризике газдовања шумама које се односе на отопљавање климата и посљедице које оно узрокује у шумарству се посвећује посебна пажња праћењу параметара и података о складиштењу угљеника (Слика 2). Подаци прикупљени на еколошко-климатским станицама омогућавају развој напредних модела којим се предвиђају климатски утицаји, и разрађују адаптивне стратегије за јачање отпорности шума. Посебно су значајне биотехнологије засноване на иновацијама у вези генетске селекције и оплемењивања, производњи клонског материјала, приступу супериорном генетском материјалу, иновативној дисеминацији гермплазме, идентификацији ДНК и др. Поред тога развој нових производа и иновативних процеса у шумарству односе се на унапређење радова у вези сјече и транспорта ШДС (Reduced Impact Logging, RIL). Нове машине и алати који се користе у процесу сјече и израде ШДС су изумљени како би се смањило физичко оптерећење и рад учинио ефикаснијим. Добијање нових производа од дрвета (биохемикалије, фармацевтски производи, биоенергетски производи) и примјена нанотехнологије у дрвној индустрији код обраде дрвета омогућавају да шумарство има све већи значај и утицај на тржишту нових производа због примјене напредних технологија као нпр. производња унакрсног ламинираног дрвета (Cross-Laminated Timber, CLT).

С друге стране, нанотехнологија се користи као начин за побољшање раста садница и њиховог апсорпционог капацитета, а користи се и за уклањање загађивача из животне средине. У пословима трговине дрветом све више се користе blockchain апликације за праћење транспарентности производа, мјешовито финансирање, зелене обвезнице, Е-трговина - онлајн трговина и др.

Слика 1. Анализа података за „smart forestry“ (модификовано према Zou et al. 2019)

Дакле, практично данас постоји ниједна област шумарства у којој нове технологије не заузимају значајно мјесто и због тога је од велике важности њихово познавање и примјена у пракси газдовања шумама. Коришћење напредних технологија у шумарству пружа бројне предности јер побољшава тачност информација, њихову безбједност и убрзава радне операције, чинећи управљање шумама одрживијим и ефикаснијим. Напредне технологије представљају трансформативну снагу којом се унапређује одрживост, ефикасност и транспарентност газдовања шумама. Ови трендови представљају могућност не само за повећање продуктивности и профитабилности

Слика 2. Еколошко-климатска станица у оквиру карбонског полигона Вороњешког државног шумарско-техничког универзитета по имену Г.Ф. Морозова (Фото: Говедар, 2025)

већ подстичу отпорност и уравнотеженост развоја шумских екосистема. Императив у шумарству је прилагођавање и коришћење прије свега нових технологија за размјену и коришћење података без сталне људске интервенције (Internet of Things, IoT) којим се користе вјештачка интелигенција (Artificial Intelligence, AI), машинско учење (Machine Learning, ML) и биолошке технологије као би се постигли позитивни еколошки резултати и омогућио одрживи развој шумарства.

Проф.др Зоран Говедар

Монографија о Панчићевој оморици

Поводом 150 година открића Панчићеве оморице и 33 године успјешног рада Шумарског факултета, Универзитета у Бањој Луци, 22. децембра 2025. године промовисана је монографија под насловом: „Панчићева оморица (*Picea omorika* Panč/Purk.) Serbian spruce”, аутора Проф. др Милана Матаруге.

Објављена монографија представља сублимацију готово свих знања о овој врсти прикупљаних у 150 година од њеног открића 1875. године, до данас. Кроз текст се анализира 970 научних радова, публикација и саопштења објављених на тему Панчићеве оморице. Ипак у првом плану су новији резултати истраживања аутора и његових сарадника који су реализовани у последњих 20 година. На 400 страница формата 24 x 29 cm, монографија садржи слиједећа поглавља:

1. Историја открића и поријекло оморице – „живи фосил у XXI вијеку”
2. Особине и својства оморице – „рурална легенда свјетског гласа”
3. Еколошка својства оморице – „национално богатство глобалног значаја”
4. Налазишта оморице – „ботанички грал кањона ријеке Дрине”
5. Генетичка истраживања оморице – „дама међу четинарима”
6. Очување оморице – „ледена гљепотица у вријеме отопљавања”
7. Значај и употреба оморице – „принцеза богатог мираза”
8. Кратко о Јосифу Панчићу – „сјенка која свијетли”
9. Умјесто закључка – „Панчићева оморица – дрво живота и наде”

Кроз ову публикацију се покушава одговорити на бројна питања која се и данас постављају: Зашто је оморица остала и опстала само у кањону ријеке Дрине? Зашто се слабо обнавља на њеним природним стаништима? Зашто је нема на много бољим стаништима? Колико дуго ће опстати? Које су највеће пријетње њеном нестакну и сл.?

Подсјетимо да је Панчићева оморица међу последњим дрвенастим врстама откривена у Европи и да је најбољи доказ да Балкан чува оно што је Европа заборавила. Преживјела је неколико ледених доба, опстала само у Србији и Републици Српској (БиХ) иако је била широко

распрострањена европским континентом. Њена изузетна еколошка прилагодљивост стрмим, кречњачким стаништима свједочи о снази опстанка у крајње неповољним условима. Као угрожена врста (на међународној IUCN листи је категорисана као „endangered”), она данас представља приоритет у активностима очувања биолошке разноврсности. Монографија није само научно дијело, већ сабирање читавог једног животног пута аутора. У сваком реду налази се дио терена који је аутор са сарадницима прошао, генетичке варијабилности, екологије и станишта и посебно настојања и напора да се иста очува кроз оснивање плантажа у: ШГ „Сјемећ” – Рогатица; „Дрина” – Сребреница и „Панос” – Вишеград. Ова књига је покушај да се знање које је стицано деценијама преточи у трајан траг, као својеврстан омаж овој врсти, али и бројним сарадницима, ентузијастима, љубитељима природе који препознају, цијене и желе учинити више не само да сачувају симбол народа ових простора садржан у Панчићевој оморици, већ и природу у цјелини.

Проф. др Милан Матаруга

Активности шумског газдинства „Сјемећ“ у очувању Панчићеве оморице

ШПП „Рогатичко“ једно је од ријетких станишта на којима и данас опстају преостале састојине Панчићеве оморице. Ова станишта су некада заузимала знатно веће површине, али су се током времена значајно смањила. Највећи утицај на деградацију имали су пожари, изазвани како природним процесима тако и људским фактором — при чему је у нашем подручју доминирао управо антропогени.

Још 1951. године, у часопису Шумарски лист (Загреб), аутор Павле Фукарек описује обимне пожаре сушне 1947. године, који су готово уништили састојину на „Смрчевом точилу“, већ раније оштећену пожаром изазваним непажњом ловаца. Према његовим записима, након пожара је остало тек неколико зелених стабала. У истом тексту спомиње се и станиште „Старогорске стијене“, које је такође страдало. Фукарек је тада предвиђао да се оморица на тим локалитетима неће опоравити, али се врста ипак успјела дјелимично обновити.

Поред дугогодишњих проблема, ситуацију додатно отежавају и климатске промјене. Због свега наведеног, у октобру 2024. године покренут је пројекат заштите Панчићеве оморице, реализован у сарадњи Шумарског факултета у Бањалуци и Шумског газдинства „Сјемећ“. На локалитету „Брдине“ на Сјемећу засађено је 1.500 садница. Иако је плантажа била под сталним стручним надзором, изузетно сушна 2025. година довела је до сушења великог броја садница.

У октобру прошле године спроведен је низ активности с циљем унапређења опстанка оморице, укључујући и попуњавање плантаже новим садницама. Након тога, тим научника са Харварда — Michael Dosmann и Miles Schwartz — у оквиру „Пројекта посвећеног заштити ендемског дрвета Панчићева оморица“ боравио је у Рогатици. У сарадњи са проф. др Миланом Матаругом обавили су теренска истраживања ради прикупљања података о очувању врсте и могућностима њеног узгоја у свјетским ботаничким колекцијама.

Поред истраживања, обављено је и брање сјемена. Арбористи Данијел Шурлан из Бањалуке и Роберт Цук из Словеније привукли су пажњу својим изузетно захтјевним послом. На стрмим литицама кањона Дрине, уз помоћ сајли и специјалне опреме, брали су сјеме на два локалитета — „Перине камаре“ у оквиру Старогорских стијена и „Смрчево точило“ у Сувом долу. На сваком локалитету сјеме је убрано са по 22 стабла. Циљ је формирање генетске базе ради очувања разноликости врсте и производња нових садница које ће бити засађене на плантажи у Брдинама.

Овим активностима Шумско газдинство „Сјемећ“ показује да није усмјерено само на примарне дјелатности попут узгоја и експлоатације шума, већ и да активно учествује у научним пројектима, сарадњама и едукацији својих запослених — доприносећи очувању једног од највреднијих ендемских симбола наших простора.

Владимир Станишић, дипл. проф. географије

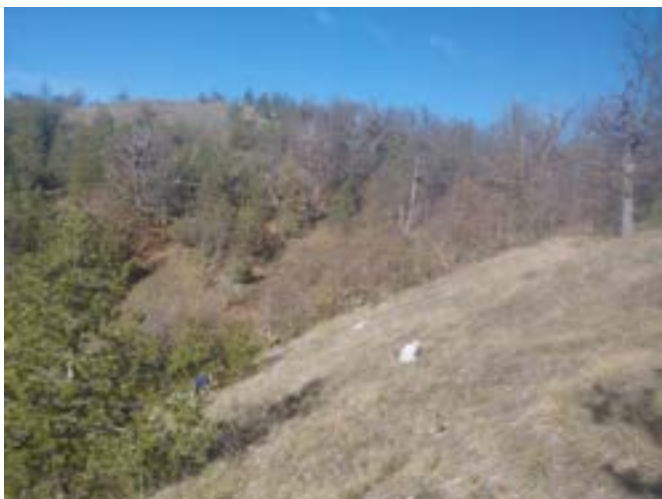
Шумско-узгојне активности као темељ стабилних шумских екосистема

Шумско-узгојни радови представљају основу одрживог газдовања шумама, јер омогућавају обнављање шумског фонда, унапређење квалитета састојина и очување њихове еколошке и производне функције. На подручју Шумске управе Прњавор, која се налази у саставу Шумског газдинства „Градишка“, ове активности се континуирано проводе одређеном динамиком.

На основу реализације годишњег плана шумско-узгојних радова за 2025. годину, извршен је широк спектар активности које обухватају природну обнову, његу природног подмлатка и природних састојина, пошумљавање, попуњавање, његу младих састојина и његу култура, како у оквиру просте, тако и проширене репродукције шума.

Вршени су радови на припреми земљишта за природно подмлађивање, на површини од 79,45 хектара, укључујући уклањање нежељене вегетације и побољшање услова за ницање и развој младих биљака, повећавајући проценат успјешности природне обнове и осигуравање правилног склопа будућих састојина.

У оквиру његе шумских састојина, реализоване су двије кључне групе радова и то: његу природног подмлатка (80,18 хектара) и његу природних састојина (676,05 хектара), које имају значај у обезбјеђивању бољих услова за развој циљаних врста, те усмјеравањем прираста на перспективна и квалитетна стабла, повећањем отпорности на негативне факторе и стварањем услова за производњу технички вриједног дрвета у каснијим развојним фазама..

Извршено је подизање нових шумских култура и попуњавање постојећих (на укупно 8,10 хектара), са циљем санације деградираних и необраслих површина. Посебно се истиче уношење садница црног бора (19.250 садница), као врсте која има важну улогу у стабилизацији терена, заштити од ерозије и брзом затварању склопа на неповољних и сиромашним стаништима, те храста китњака и јавора у циљу побољшања еколошке разноврсности.

У оквиру његе младих састојина и култура, на укупној површини од 25,76 хектара, извршени су радови на прашењу и окопавању, те чишћењу од корова и непожељних врста, у циљу побољшања услова за њихов раст и развој. Такође су извршени и радови на првим проредама до 1/5 опходње култура црног бора.

Све наведене активности представљају заокружен систем шумско-узгојних мјера, којим се обезбјеђује, не само обнова шума, већ и њихово континуирано унапређење и очување производне и општекорисне вриједности и чини основ одрживог газдовања.

Славиша Рашљић, дипл. инж. шумарства

ШГ “Бања Лука” одрживо газдовање кроз партнерство са заједницом

Шумско газдинство “Бања Лука” Бања Лука своју примарну мисију одрживо газдовање шумама на подручју којим газдује не види изоловано од потреба и активизма локалне заједнице. Напротив, све чешће и систематски, газдинство ствара мостове са грађанима, приватним компанијама и удружењима, сматрајући да је заштита шумског богатства заједнички задатак. Два недавна догађаја то најбоље илуструју: акција чишћења шуме на локалитету Мађир у оквиру шума посебне намјене “Траписти” и учешће на породичном дружењу “ЕсоThlon 2025”. 13. новембра 2025. године, на локацији Мађир, која је дио шума посебне намјене “Траписти” одржана је значајна еколошка акција са волонтерима из компаније “Molson Coors” која већ традиционално учествује у сличним друштвено одговорним акцијама. Ова акција није била само “скупљање смећа”. Била је то координирана интервенција у шумама које поред рекреативне, имају и изузетну еколошку и културно-историјску вриједност. Акција је успјешно спроведена и сакупљена је већа количина отпада око пута који пролази кроз наведени локалитет.

По другу годину за редом, Шумско газдинство “Бања Лука” је било партнер и учесник породичног дружења „ЕсоThlon 2025”, које организује Спортско-креативни центар „KIDS”. Едукација младих и породица кроз игру и такмичење је незаобилазан пут. ‘ЕсоThlon’ је савршена платформа да се ван школских клупа и шумских стаза, приближимо грађанима. Показујемо да смо дио њихове заједнице, да дијелимо исте вриједности – бригу о здрављу, породици и природи. Овим иницијативама, Шумско газдинство “Бања Лука” јасно дефинише своју савремену улогу, а она није само газдовање шумом, већ и активизам у заједници, едукација и партнерство и интегрални дио друштвеног живота.

Далибор Јекић, дипл. инжењер шумарства

Успјешно реализоване активности у 2025. години на Interreg пројекту „SCAN-DANUBE“

Прва транснационална радионица на пројекту „SCAN-DANUBE“ одржана је 11. и 12. септембра 2025. године у BFW – Аустријском истраживачком центру за шуме у Бечу. Догађај је окупио представнике свих пројектних партнера из шест држава учесница пројекта (Чешка Република, Аустрија, Словенија, Хрватска Србија и Босна и Херцеговина), придружених партнера из наведених држава и других релевантних актера.

Ово је једна у низу од планираних активности за 2025. годину (први „Kick off“ састанак је одржан на Менделовом универзитету у Брну 27–28. маја 2025. године о чему смо писали у бр. 58), које су усмјерене на дефинисање „Стратегија за очување популација пољског јасена (*Fraxinus angustifolia*) у сливу Дунава“ (енг. Strategies for Conservation of Narrow-Leaved Ash Populations (*Fraxinus angustifolia*) in the Danube Basin), акроним „SCAN DANUBE“.

Првог дана радионице, сесије су одржане у просторијама BFW-а. Јутарња сесија била је намењена пројектним партнерима и бавила се прегледом предстојећих активности и њиховом имплементацијом на националном нивоу. Лидери активности представили су извјештаје о реализованим корацима у оквиру пројектних компоненти, након чега је успједила конструктивна дискусија и договор о даљим тематским онлајн састанцима.

Другог дана, учесници радионице посјетили су BFW експериментални расадник у Тулну, где су упознати са иновативним приступима и праксама у производњи сјемена и садница, посебно у оквиру аустријског националног пројекта који се бави проблематиком пољског јасена - QEsche. Стручњаци су демонстрирали технике вегетативног размножавања и калемљења, размножавања из резница, као и поступке за очување пољског јасена кроз селекцију стабала на терену, сакупљање сјемена, припрему и сјетву.

Interreg
Danube Region

Co-funded by
the European Union

SCAN-DANUBE

SCAN-DANUBE

Strategies for Conservation of narrow-leaved ash populations

(*Fraxinus angustifolia*)

in the Danube basin

This project is supported by the Interreg Danube Region Programme
co-funded by the European Union.

2.170.722,85 €
Project budget

1.736.578,27 €
Interreg funds

4/2025-3/2028
Project duration

<https://interreg-danube.eu/projects/scan-danube>

Mendel University in Brno
Mgr. Alena Samonilová
alena.samonilova@mendelu.cz

Шумарски факултет Универзитета у Бањој Луци представљали су: проф. др Бранислав Цвјетковић, пројектни координатор; проф. др Милан Матаруга, координатор за комуникације; као и чланови пројектног тима: проф. др Војислав Дукић, проф. др Владимир Ступар, виши асистент Ранко Васиљевић и виши асистент Срђан Билић. Придружени партнери, представници ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац, дипл. инж. Недељко Јовић и Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, мр Борис Марковић, начелник одјељења за стратешко планирање и одрживо газдовање шумама, учествовали су на састанку који је паралелно организован и у онлајн формату.

Нешто касније, а поводом 80. годишњице Хрватског шумарског института у Јастребарском, Хрватска, одржана је међународна конференција „ForX25“ коју су подржали IUFRO и EFI, уз учешће истраживача из око 20 земаља. Конференција је одржана 12. и 13. новембра 2025. године. Као прво, позивно предавање на конференцији одржао је координатор пројекта, проф. др Бранислав Цветковић, представљајући пројектне активности кроз наслов: „Изазови у очувању пољског јасена: болести, репродуктивна ограничења и климатске промјене“. Том приликом аутор је указао на кључна питањима која воде драстичној редукцији ареала и ишчезавању ове врсте, као што су:

- присуство гљивичног патогена *Hymenoscyphus fraxineus*,
- утицај климатских промјена,
- нередовна производња сјемена и изазови у производњи шумског репродуктивног материјала,
- неадекватне шумско-узгојне мјере и проблем структуре власништва над шумама,
- другим биотички фактори, те
- ширењу инвазивне флоре у стаништима пољског јасена.

Посебно је истакао текућу имплементацију пројекта SCAN–DANUBE, који се бави овим питањима и укључује активности усмјерене на очување пољског јасена у читавом сливу Дунава. Наглашена је важност интердисциплинарног и мултидисциплинарног истраживачког приступа како би се идентификовала потенцијална рјешења и пружиле смјернице стручњацима који раде са пољским јасеном на терену, са циљем очувања врсте и побољшања њеног стања.

Пројекат има за циљ да сачини *in situ* и *ex situ* смјернице и упутства за одрживо управљање шумама пољског јасена како би се ова врста очувала. Пројекат је кофинансиран од стране Европске Уније кроз програм INTERREG Danube.

Проф. др Милан Матаруга
Проф. др Бранислав Цвјетковић

Очување генетичких ресурса смрче (*Picea abies*)

У Босни и Херцеговини као и региону у планинским подручјима посебно се цијене аутохтоне (домаће) популације смрче. Смрча (*Picea abies*) је једна од најзначајнијих шумских врста у Европи.

Имајући у виду значај сјеменске производње у шумарству једне земље, међу првим активностима у области шумарства Републике Српске, у послеријатном периоду, започело се са ревизијом постојећих и издвајањем нових сјеменских објеката. Резултат тих активности јесу 56 регистрованих сјеменских објеката и штампање публикације Регистра шумских сјеменских објеката Републике Српске.

На Шумско-привредном подручју „Которварошко“, на територији општине Котор Варош у ШГ „Врбања“ Котор Варош, ПЈ „Врбања“ налази се једна значајна сјеменска састојина смрче (*Picea abies*). Обухвата одјељење број 148 одсјек „а“, локални назив „Дјевојачка равна“. Рјешењем бр. 12.06.1-332-1034/16 од 13.10.2016. године изданим од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, призната је и уписана у Регистар шумских сјеменских објеката Републике Српске под ознаком S.S.030/1214.07.

Поменута састојина је веома витална, здрава и са пуно потенцијала. Захваљујући добром станишту, одличном природном обнављању и газдовању по принципима трајности и континуитета као и због наведеног стања састојине, а имајући обзир намјену сјеменских објеката уопште (остваривање максималне продукције квалитетног шумског сјемена) у чијем се значају огледа квалитет сјемена и садница за пошумљавање и обнову шума, јасно је да говоримо о веома значајној теми у области шумарства.

Састојина смрче је разнодобна, вишеспратна. Одликује се високо квалитетним стаблима смрче и јеле у спрату дрвећа, развијеном спрату грмља и богатством приземне флоре, гдје су карактеристичне мезофилне врсте а и неке ацидофилне врсте пратилице смрчевих шума. Ради се о добро склопљеној састојини, висина преко 30 m. Прсни пречници едификаторских врста у спрату дрвећа су од 40 до 60 cm. Највећи број стабала је пречника око 50 cm. Крошње смрче су пирамидалне и готово увијек ушиљеног врха. Дебло витко и равно. Стабла смрче и јеле су одличних фенотипских својстава, те су стога интересанта као сјеменски објекат. Слично шумама редовног система газдовања гдје

се тежи „нормалном стању“ и овдје би требало путем генетских мелиорација тежити успостављању „оптималног“ стања у сјеменској састојини.

Данас су генетички ресурси угрожени због климатских промјена, честих суша, напада поткорњака, болести и непланске сјече. Ако се разноликост шума смањи, шуме постају осјетљивије и мање способне да се обнове након оштећења. Зато је важно да се генетички ресурси смрче проучавају и штите. Они се користе у селекцији квалитетног сјемена и обнови садница за пошумљавање, на тај начин доприносимо очувању здравих шума које ће имати значај за будуће генерације.

Генетичка разноликост омогућава смрчи да се прилагођава различитим условима средине, као што су хладноћа, суша, надморска висина и врсте тла. Захваљујући тој разноликости, нека стабла расту брже, нека су отпорнија на болести и штеточине а нека боље подносе климатске промјене. Зато су генетички ресурси кључни за опстанак и стабилност шума у будућности и потребно је стално тестирање и анализа генетичке структуре постављањем сталних огледа, праћењем генетичке сродности, односно удаљености анализираних популација или тест стабала. Све ово представља значајна финансијска улагања која имају ефекта посматрано тек у дужем временском раздобљу али узимајући у обзир природно богатство и потенцијал подручја „Дјевојачка равна“ сваки уложен труд би био оправдан и значајан како за тренутно стање сјеменског објекта, тако и за будућност опстанка шума на овом подручју у погледу еколошког, социјалног и економског карактера.

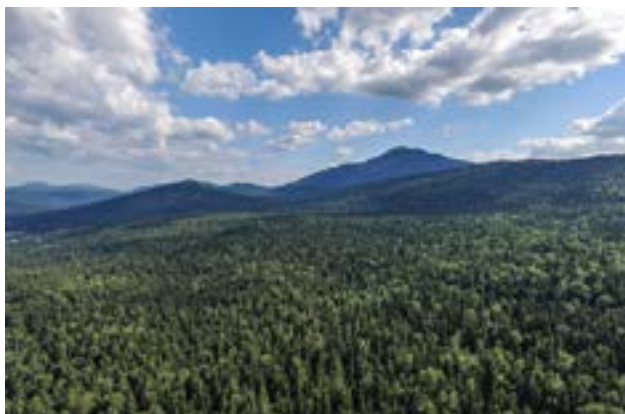
Тања Јевђенић Пеулић, дипл.инж.шумарства

Дринић-од прашуме Лом и рунолиста до планинских ловишта Клековаче

Дринић је засигурно једно од оних мјеста које се не заборављају када их посјетите, чију љепоту понесете са собом и чувате сјећање на ово мало планинско мјесто смјештено испод планине Клековаче.

На подручју општине Дринић налази се прашумски резерват „Лом“, један од 3 прашумска локалитета у Босни и Херцеговини и Републици Српској. Прашумски резерват „Лом“ основан је 1956. године и заузима површину од 297,8 хектара. Има издвојено језгро, строги резерват природе, величине 55,8 хектара. Налази се на сјеверним падинама масива планине Клековаче, на гребену Лом-планине.

Вегетацију прашуме „Лом“ углавном чини (око 75%) типична шума ових динарских планина, заједница букве, јеле и смрче (*Piceo-Abieti-Fagetum illyricum*).

На подручју општине Петровац-Дринић налази се планина Клековача, која је највећа планина у овом дијелу Босне и Херцеговине са највишим врхом Велика Клековача од 1962 m. На овој планини се налази врло ријетка биљка Рунолист (*Leontopodium alpinum*, Cass., 1822) која је законом заштићена у цијелој Европи. Ова ријетка биљка чини посебну и несвакидашњу атракцију планине Клековаче и због тога заузима и значајно мјесто у грбу наше општине.

Рунолист (*Leontopodium alpinum*, lat.) на Клековачи

У склопу Р.Ј. „Ловство и туризам“ налази се привредно ловиште „Лом“ које се одликује изузетно вриједним врстама дивљачи као што су: рис (lat. *Lynx lynx*), велики тетријеб (lat. *Tetrao urogallus*), медвјед (lat. *Ursus arctos*), срна (lat. *Capreolus capreolus*), вук (lat. *Canis lupus*), дивља свиња (lat. *Sus scrofa*), те многа ситна дивљач као што су лисица, зец, језавац.

Овдје се издваја рис као веома ријетка дивљач на нашим просторима па је као таква строго заштићена врста у Босни и Херцеговини.

Крдо дивљих свиња (*Sus scrofa*, lat.) на једној од хранилица у ловишту

Мрки медвјед (*Ursus arctos*, lat.)

Дивља свиња (*Sus scrofa*, lat.), мужјак-вепар дошао на кукуруз

Траг мрког медвједа (*Ursus arctos*, lat.)

Велики тетријеб, мужјак (*Tetrao urogallus*, lat.)

Женка великог тетријеба (*Tetrao urogallus lat.*)

Рис (*Lynx lynx, lat*) у лаганом ходу по ловишту

Рис (*Lynx lynx lat.*)

Планински срндаћ
(*Capreolus capreolus, lat.*)
у свом природном станишту

Данијел Стојановић, дипл. инж. шумарства

ЈПШ „Шуме Републике Српске“ на радионици о усклађивању с EUDR уредбом

Вањскотрговинска комора Босне и Херцеговине, Привредна комора Републике Српске и Привредна комора Федерације БиХ, уз техничку подршку Швицарског програма промоције извоза (SIPPO), организовале су радионице на тему „Усклађивање с EUDR – директива о крчењу и деградацији шума“. Радионице су организоване у Сарајеву, Бањалуци и Бијељини. Прва радионица је одржана у Сарајеву 30.9.2025., а затим је Привредна комора Републике Српске организовала и двије радионице и то 26. новембра у Бањој Луци и 27. новембра у Бијељини.

Испред ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац, мр Саша Љубојевић је учествовао у раду радионица и презентовао планиране активности којима ће ЈПШ „Шуме Републике Српске“ помоћи партнерима у процесу усклађивања с EUDR уредбом. Посебно је истакнуто увођење поузданог система геолокације поријекла дрвних сортимената и развој геопортала који ће регистрованим партнерима омогућити приступ подацима о одјелима из којих је обављена сјеча. Учесници су такођер упознати с обавезом успостављања система дужне пажње (DDS) те улогом сертификацијских система попут FSC и PEFC у доказивању легалног и одрживог поријекла дрвета. Представљена су и практична искуства компанија које већ раде на прилагођавању новим правилима, као и публикација „Водич за зелену сертификацију“ коју је издала Вањскотрговинска комора БиХ.

Учесћем на радионицама, ЈПШ „Шуме Републике Српске“ потврдиле су одређеност да активно подрже домаће извознике у јачању транспарентности и испуњавању услова за несметан приступ тржишту Европске уније.

Радионице су окупиле представнике дрвопрерађивачког сектора, шумарстава и релевантних институција с циљем јачања разумијевања захтјева нове европске уредбе EUDR 2023/1115. Фокус је био на обавезама извозника, с посебним нагласком на доказивању легалног поријекла дрвета и потврди да након 31. децембра 2020. године није дошло до крчења или деградације шума на мјесту сјече.

У току свих радионица учесници су се упознали са кључним захтјевима и роковима за примјену EUDR уредбе, као и обавезама које се односе на предузећа у комплетном ланцу снабдијевања. Представљени су и практични алати и модели прилагођавања који могу помоћи компанијама у испуњавању нових стандарда, уз посебну пажњу посвећену изазовима који се јављају у пракси и примјерима добре праксе из региона.

Мр Саша Љубојевић

Свечана академија поводом 33 године рада Шумарског факултета

У Студентском културном центру Универзитета у Бањој Луци, 22. децембра 2025. године, одржана је Свечана академија поводом обиљежавања 33 године рада Шумарског факултета Универзитета у Бањој Луци, 50 година Универзитета у Бањој Луци и 150 година од открића Панчићеве оморице.

Свечаност је отворена поздравним обраћањем декана Шумарског факултета Универзитета у Бањој Луци, проф. др Војислава Дукића, који је истакао значај континуираног развоја факултета у области образовања, науке и сарадње са институцијама и привредним субјектима из сектора шумарства, као и посвећеност наставника и сарадника у очувању високог квалитета наставног и научно-истраживачког рада.

Током свечаности, гостима су се обратили ректор Универзитета у Бањој Луци и декан Шумарског факултета Универзитета у Београду, нагласивши значај међусобне сарадње, размјене знања и заједничког дјеловања у циљу даљег развоја шумарске струке.

Посебан дио програма био је посвећен промоцији монографије „Панчићева оморица (Picea omorika Pančić/Purk.) – Serbian spruce“, аутора проф. др Милана Матаруге, која представља значајан научни допринос изучавању и афирмацији ове ендемичне и заштићене врсте.

Овогодишњи најбољи дипломирани студенти су Сукур Милан, најбољи дипломирани студент I циклуса студија, са просјечном оцјеном 9,04 и Кољанин Драган, најбољи дипломирани студент II циклуса студија, са просјечном оцјеном 10,00.

Свечана академија завршена је промоцијом дипломираних инжењера и мастера шумарства, као и награђивањем најбољих студената. Предузеће „Шума план“ наградило је најбоље дипломиране студенте првог и другог циклуса студија. Поред тога, најбољим студентима уручене су одлуке о стипендирању од стране ЈПШ „Шуме Републике Српске“, као и пригодни поклони компанија „Thor“ и „Grube“.

Шумарски факултет Универзитета у Бањој Луци наставља да остварује своју мисију у области високошколског образовања и научно-истраживачког рада у домену шумарства и заштите природе. Кроз реализацију домаћих и међународних пројеката, факултет тежи јачању постојећих и успостављању нових партнерстава са институцијама

и привредним субјектима, дајући значајан допринос развоју струке у Републици Српској и региону.

Др Бранислав Цвјетковић

Значај пошумљавања на Романији

На подручју ШГ „Романија“ Соколац успјешно је завршено јесење пошумљавање у оквиру којег је са прољећним радовима засађено 47.590 садница смрче на пет локација. Укупно је пошумљено 18 хектара површине, што се у потпуности реализовало све према плану и програму газдовања шумама за 2025. годину.

Директор газдинства Горан Косорић истакао је да је ријеч о редовној активности која се сваке године спроводи у јесењем периоду, те навео да су радови почели 20. октобра, а у њима је учествовало око 100 радника шумског газдинства. Основни циљ био је попуњавање голети унутар високих шума и обнова подручја погођених сушом. Сви радови изведени су у складу са технолошким нормама и мјерама заштите – навео је Косорић.

Према његовим ријечима, због израженог сушења шума ове године спровођене су и појачане активности на сузбијању поткорњака, једног од најопаснијих штеточина за смрчу. Иако је лјето било сушно, сезона је протекла без већег броја пожара. За разлику од прошле године, када смо само у прољеће имали чак 120 пожара, ова сезона је протекла изузетно мирно, што нам је значајно олакшало реализацију планираних радова – закључио је директор овог Газдинства.

Простор Романије представља једно од најважнијих шумских подручја у Републици Српској, познато по смрчи и бору који успијевају на кречњачком, планинском терену. Управо због таквих услова – високих надморских висина, каменитог тла и све израженијих периодичних суша – природна обнова је често отежана. Зато су редовне акције пошумљавања кључне за очување стабилности шумских екосистема, њихове отпорности на климатске промјене, ерозију и штеточине. Овакве кампање омогућавају очување континуитета шумских масива, подмлађивање осјетљивих подручја и дугорочну заштиту биодиверзитета. Смрча, као аутохтона и климатски прилагођена врста, показала се као најбољи избор за обнову шумских комплекса на овом подручју.

Завршетком јесењег пошумљавања заокружене су све кључне активности предвиђене за ову годину. Газдинство у наредном периоду наставља праћење новозасађених садница и припрему за предстојећи зимски период и прољећне радове.

Ведрана Реновица, магистар новинарства

ЈПШ „Шуме Републике Српске“ на 23. Међународном сајму пољопривреде, лова и риболова „Интерагро 2025“

У Бијељини је у периоду од 18. до 20. септембра 2025. године одржан 23. Међународни сајам пољопривреде, лова и риболова „Интерагро 2025“, који је отворио предсједник Владе Републике Српске Саво Минић.

Сајам је ове године окупио преко 250 излагача из десет земаља, а међу бројним излагачима било је и ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац.

Посјетиоци сајма су се могли упознати које су то врсте дивљачи распрострањене у ловиштима широм Републике Српске, којима газдује Јавно предузеће, а циљ је промоција и развој ловног туризма. Изложени су експонати и трофеји из ловишта чији је корисник Јавно предузеће, а на штанду излагача била је заступљена и расадничка производња. На овај начин презентоване су остале производне и услужне дјелатности којима се предузеће бави.

Наш штанд посјетили су бројни гости и званичници, а в.д. директора Јавног предузећа Блашко Каурин рекао је да су сајмови прилика да се успоставе нови пословни контакти и отворе нова тржишта.

Ова важна манифестација окупља све љубитеље природе, ловце и друге госте, а прилика је за међусобну размјену искустава и презентацију из области лова.

Организатор сајма је било предузеће „Град“, а покровитељи су били Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске и град Бијељина.

Др Мирко Шебез, дипл.инж.шумарства

Од идеје до пројекта – едукација управљача заштићених подручја

У организацији Удружења управљача заштићених подручја Републике Српске 02. и 03. октобра 2025. године у хотелу Златни Бор у Сокоцу одржана је дводневна радионица у оквиру пројекта „Развој и организација и обука за изградњу капацитета за израду комплетног пројектног приједлога“.

Радионица је реализована уз подршку УНДП-а Босне и Херцеговине у оквиру СПА пројекта „Одрживост управљања заштићеним подручјима у Босни и Херцеговини“, са циљем јачања капацитета управљача и унапређења њихових знања у припреми и писању пројектних приједлога.

Предавач на радионици био је проф. др Драган Чомић са Шумарског факултета Универзитета у Бањој Луци, уз подршку техничког сарадника на пројекту, Алексе Сеизовића и пројект менаџера Славише Опачића. Током два дана интензивног рада учесници су имали прилику да прођу кроз све фазе пројектног циклуса – од идентификације проблема и анализе заинтересованих страна, преко дефинисања циљева и резултата, до припреме конкретних приједлога пројеката.

Радионица је окупила представнике различитих заштићених подручја Републике Српске и Федерације БиХ. Кроз интерактиван приступ и практичне вјежбе радионица је допринијела развијању способности учесника да самостално идентификују и разрађују пројектне идеје, чиме се директно јачају капацитети институција које брину о природним вриједностима Босне и Херцеговине.

Овај вид едукације показао се као драгоцен прилика за повезивање теоријског знања и практичних потреба управљача заштићеним подручјима, али и као корак ка њиховом активнијем учешћу у пројектима који доприносе очувању и одрживом кориштењу природних ресурса.

Александра Столица, дипл. инж. шумарства

Орјен – планина која окупља људе: Како настаје нова туристичка прича под окриљем УНДП-а

На крајњем југу Републике Српске, тамо гдје се крш уздиже изнад маслина, а планински вјетар доноси мирис мора, започиње једна нова прича. Парк природе Орјен, познат по својој дивљој љепоти, стрмим теренима и слојевима културне прошлости, постаје центар окупљања људи који дијеле исту идеју – да његову аутентичност претворе у доживљај који ће посјетиоци памтити.

У Требињу је одржана радионица која је више личила на заједничко планинско дружење него на класичан састанак. За истим столом окупили су се представници туристичких агенција, планинарски и бициклистички водичи, локални туристички радници, представник пчелара, требињска туристичка организација уз представника Парка природе Орјен. Сви су они, сваки из своје области, дио једне веће слагалице – будуће понуде Орјена.

Атмосфера радионице била је отворена и радна, баш како то обично бива међу људима који познају терен и који живе од његових изазова. Разговарало се о постојећим рутама, скривеним видиковцима, пчеларским стазама, локалним специјалитетима, али и о томе како све те елементе уклопити у производе који су одрживи, тржишно атрактивни и довољно посебни да издвоје Орјен у широј туристичкој понуди региона.

Учесници су заједно мапирали ресурсе, размјењивали искуства и креирали прве нацрте

интегрисаних програма – од тематских шетњи и вишедневних авантура, до едукативних тура инспирисаних природом и културном баштином. Оно што се јасно осјетило јесте спремност свих да удруже снаге, да сваки од актера преузме своју улогу и да се креира препознатљив идентитет Парка природе Орјен, заснован на његовим правим вриједностима.

Овај сусрет није био тек један у низу. Он представља почетак интензивне сарадње Парка природе Орјен са локалном заједницом – сарадње која је један од основних принципа управљања овим заштићеним подручјем. А све се одвија у оквиру УНДП СПА пројекта, који се спроводи уз подршку Global Environment Facility (GEF), с циљем да природна и културна богатства попут Орјена добију пажњу и заштиту коју заслужују.

Управо зато је ова радионица важна: показала је да Орјен није само простор импозантне природе, већ и простор заједништва. Када се локлано знање, искуство водича, визија туристичких радника и стручна подршка УНДП-а удруже, настају туристички производи који нису само понуда – они су доживљај, прича и идентитет.

Александра Столица, дипл. инж.шумарства

ЉУДСКИ ФАКТОР ЈЕ ГЛАВНИ УЗРОК ШУМСКИХ ПОЖАРА!

Не палите ватру у близини шуме!
Не остављајте ватру без надзора!
Мислимо на **будућност!**
Заштитимо шуме од **пожара!**

Уколико уочите пожар, одмах обавјестите
ватрогасну јединицу **123**
полицију **122** или
цивилну заштиту **121**

ПРИРОДА ПАМТИ
КАДА СЕ О ЊОЈ БРИНЕМО.

ДАНАС:
ПЕПЕО

ЈУЧЕ:
ЖИВОТ

СУТРА:
ЗАВИСИ ОД ОНОГА ШТА УЧИНИМО ДАНАС

Седмо такмичење сјекача-моториста ЧАЈНИЧЕ 2025.

У шумском газдинству „Вучевица“ Чајниче у времену од 23-24.10.2025. године одржано је седмо такмичење сјекача-моториста.

Такмичење је обухватило следеће дисциплине:

1. Обарање стабала
2. Окретање водилице и замјена ланца
3. Комбиновано пререзивање
4. Прецизно пререзивање
5. Кресање грана

На такмичењу се принципјелно примјењују услови из Правилника за такмичење сјекача-моториста, упутстава које ће дати судије и важећих смјернице из области безбједности и здравља на раду. Такмичење је замишљено за промовисање стручних вјештина, спортских амбиција, превенција незгода, као и развијање пријатељства између свих учесника. Оно је такође, добра прилика за информисање јавности о раду који се изводи у шуми.

На такмичење сјекача – моториста су пријављене екипе из шест шумских газдинстава. Свака екипа је имала вођу тима и по три сјекача такмичара. Бодовање на такмичењу је утврђивано за:

- Појединачни пласман по дисциплинама,
- Укупан појединачни пласман и
- Екипни пласман.

Спонзори такмичења су били ЛАДА Ауто д.о.о Бања Лука, ШУМООПРЕМА д.о.о Бања Лука, THOR д.о.о Doboј, GUMAM Banja Luka, INTRAL д.о.о Laktaši.

Пехаре и медаље за побједнике такмичења обезбједио је организатор такмичења.

Најбољи учесници такмичења проглашени су у екипној и појединачној конкуренцији. Прво мјесто у појединачној конкуренцији заузео је Момир Павловић, такмичар из ШГ „Маглић“ Фоча, друго мјесто заузео је Срђан Павловић, такмичар из ШГ „Маглић“ Фоча а треће мјесто заузео је Сениша Лукић из ШГ „Височник“ Хан Пијесак.

Прво мјесто у екипној конкуренцији заузели су такмичари из ШГ „Маглић“ Фоча, друго мјесто такмичари из ШГ „Височник“ Хан Пијесак а треће мјесто такмичари из ШГ „Панос“ Вишеград.

Најстарији такмичар био је Бугарин Сениша (рођен 21.6.1969. године) из ШГ „Романија“ Соколац.

Најмлађи такмичар био је Гавриловић Милош (рођен 12.2.1997. године) из ШГ „Романија“ Соколац.

Мр Славиша Опачић, дипл.инж. шумарства

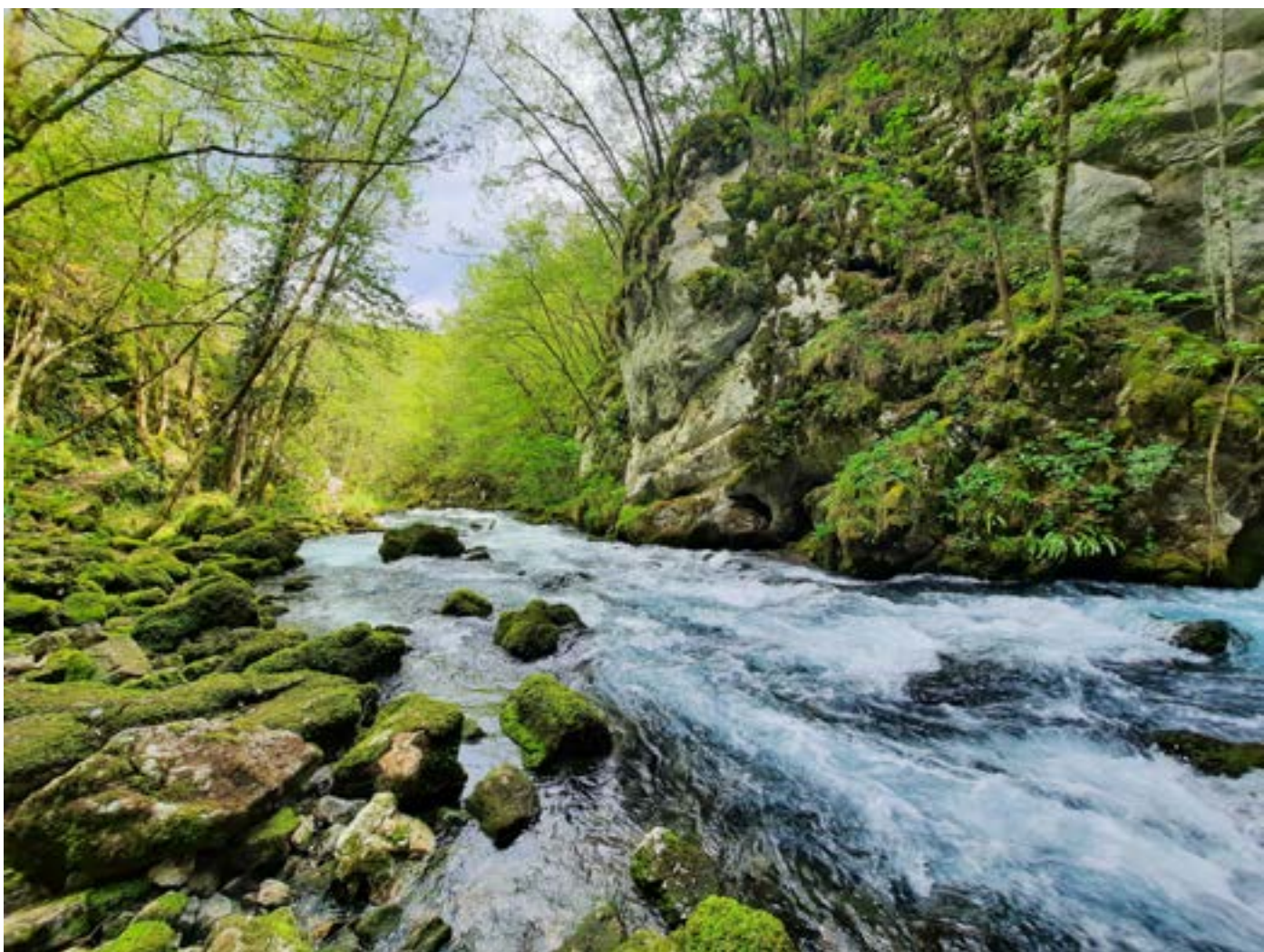
Споменик природе „Врела Сане“

На планети Земљи однос површине копна и воде је око 71 % у корист водених површина. Ипак, мање од 1% те воде представља питка вода доступна за коришћење људској популацији. У Републици Српској, захваљујући повољном положају и климатским условима још имамо изворе чисте и питке воде. Један од таквих је и извор ријеке Сане.

Врела Сане налазе се у граничном дијелу Општине Рибник према Општини Мркоњић Град, између села Доња Пецка и Доњи Врбљани. Чине их три карстна врела, која спајајући се и додатно оснажени притоком Кораном формирају ријеку. Поред врела и доњег тока ријечице Коране, налази се и хидролошки активна пећина Мрачај. Све наведено, обједињено је у споменику природе „Врела Сане“.

Влада Републике Српске је у септембру 2021. године донијела Одлуку о проглашењу заштићеног подручја „Врела Сане“, чиме је ово подручје постало једно од 35 заштићених подручја у Републици Српској. Укупна површина ЗП је 320,69 ха и простире се на Шумско-привредним подручјима „Мркоњићко“ и „Рибничко“, те су управљачима проглашени надлежна шумска газдинства. Одлуком о проглашењу, подручје је подјељено у двије зоне заштите, II и III степена. II зона заштите обухвата 267,48 ха и III од 53,21 ха.

Поред биодиверзитета, пејзажне и хидрогеолошке, највећу вриједност ЗП чини чиста, бистра и питка вода снажних извора. Њен овоземаљски пут почиње на Гламочком и Купрешком, високо уздигнутим крашким пољима, која представљају сабирнике атмосферских талога.

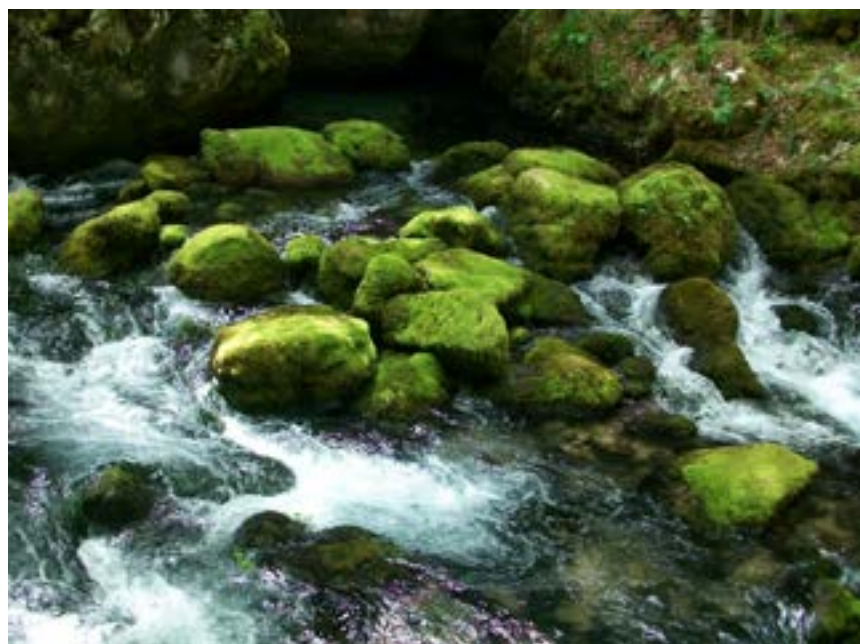

Ту на самој граници црноморског и јадранског слива атмосферски талози се усмјеравају ка бројним понорима кроз које вода прелази у свој подземни ток. Због састава и текстуре карбонатних стијена, вода се у подземљу природно филтрира и тако прочишћена извире скривена од очију широке јавности у својеврсном рефугијуму. Захваљујући томе врела су остала нетакнута и сачувана од прекомерног човјековог утицаја. У сушном периоду, када се потроше резерве воде из карстних шупљина и када је снага изворишта на минимуму, њихов капацитет је око 1140 l/s. Издашност врела је врло промјенива, али квалитет воде није. Квалитет, вода задржава све док својим током ријека не уђе у људска насеља. Од изворишта до првих насеља пролази кроз још недовољно истражену клисуру ријеке Сане, карактерисану непроходним, стрмим падинама и ксеротермном вегетацијом. Већ на првим километрима њеног тока, човјек је показао своју надменост. Преградивши ток, направио је једну од много планираних малих хидроелектрана.

Као што је наведено, вегетацију заштићеног подручја највећим дијелом чине ксеротермне заједнице условљене кречњачком геолошком подлогом и плитким неразвијеним земљиштима на падинама значајних нагиба. Налазимо шуме црног граба и црног јасена *Fraxino ornī - Ostryetum* Aich. 1933, затим шуме црног граба са јесењом шашиком *Seslerio autumnalis - Ostryetum carpinifoliae* Ht et H-ić 1950. Од врста дрвећа које се могу наћи, издвајамо сљедеће врсте: буква (*Fagus sylvatica*), храст китњак (*Quercus petraea*), цер (*Quercus cerris*), обични граб (*Carpinus betulus*), црни граб (*Ostrya carpinifolia*), медунац (*Quercus pubescens*), бјелограбић (*Carpinus orientalis*), гљувач (*Acer obtusatum*) и црни јасен (*Fraxinus ornus*). Уз саму ријеку налазимо хигрофилне врсте из родова *Salix*, *Populus* и *Alnus*.

Проглашавање заштићених подручја у циљу испуњавања квота које нам неко прописује носи са собом значај, прописану обавезу опхођења према том заштићеном подручју, итд. Међутим, третирање природних вриједности које се налазе око нас, биле оне званично заштићене или не, мора да има поштовање сваког појединца у друштву. У супротном, показате се да ми као друштво назадујемо у својим поступцима, а хвалоспјеви о напретку цивилизације и друштва су само декларативни и лажни.

Марко Ћосић, дипл.инж. шумарства

Питоми кестен – природа у служби здравља и исхране

Питоми кестен (*Castanea sativa* Mill.) једна је од најстаријих култивисаних шумских врста у нашем региону, чија вриједност знатно превазилази искључиво шумарску употребу. Осим што представља важан еколошки фактор у очувању биолошке разноврсности, питоми кестен се истиче и као изузетно вриједан природни ресурс са значајним нутритивним и здравственим својствима.

Стабла питомог кестена дају плодове богате угљеним хидратима, протеинима, витаминима и минералним материјама. Посебно се издваја садржај витамина Ц, али и витамина из групе Б, који имају важну улогу у метаболизму енергије и правилном функционисању нервног система. Од минерала, кестен је значајан извор калијума, магнезијума, гвожђа и фосфора, што га чини вриједном намирницом у балансираној и здравој исхрани. Захваљујући томе, кестенова каша, брашно и други прерађени производи све се више користе, нарочито у безглутенској исхрани.

Поред тога, плодови питомог кестена садрже природне антиоксидансе, полифеноле и танине, који доприносе заштити организма од оксидативног стреса, јачању имуног система и смањењу упалних

процеса. Управо због ових својстава, кестен се све чешће препознаје као функционална храна са потенцијалом у превенцији хроничних болести.

Производња питомог кестена у Републици Српској има дугу традицију и значајно мјесто у руралним подручјима. Његова природна станишта обухватају плодне долине и брдско-планинске терене, гдје ова врста доприноси стабилизацији земљишта, очувању водних ресурса и формирању специфичног микроклимата погодног за развој бројних биљних и животињских врста. Истовремено, кестенове шуме имају и изражен економски значај, јер плодови представљају сировину за прехранбену индустрију, али и основу за развој гастрономског и сеоског туризма.

Савремена истраживања указују да селекција и контролисана култивација питомог кестена могу значајно повећати принос и квалитет плодова, уз истовремено очување генетичког диверзитета ове врсте. Интеграција кестенових шума у агроколошке системе и концепт одрживог шумарства представља модел у којем природа служи човјеку, а човјек природи, узајамно доприносећи здрављу, исхрани и очувању екосистема.

Питоми кестен је, стога, много више од обичне шумске врсте – он је драгоцен природни ресурс који повезује еколошке, здравствене и економске вриједности. Његово очување и правилна употреба представљају улагање у здравију будућност локалних заједница и друштва у цјелини.

Нутритивне вриједности питомог кестена

Плодови питомог кестена спадају у енергетски богате намирнице, али се, за разлику од већине орашастих плодова, одликују ниским садржајем масти и високим удјелом угљених хидрата (око 35%). Кестен је природно богат скробом, који износи око 24,4 g/100 g, што га чини изузетно значајним извором енергије у људској исхрани. У поређењу са сировим кромпиром (15,9 g/100 g) и пасуљем (19,5 g/100 g), кестен се издваја као један од најбогатијих природних извора скроба међу биљним намирницама.

Садржај протеина у плодовима питомог кестена износи око 3,2 g/100 g, што је упоредиво са садржајем протеина у млијеку. Посебна вриједност ових протеина огледа се у њиховом високом квалитету, јер садрже есенцијалне аминокиселине, као што су триптофан и лизин, али и аминокиселине које садрже сумпор – метионин и цистин. Однос аминокиселина у кестену упоредив је са односом протеина у јајима, гдје су оне присутне у готово идеалној равнотежи, што додатно повећава његову нутритивну вриједност.

Садржај масти у кестену је низак (0,5–3%), при чему доминирају незасићене масне киселине које повољно утичу на здравље кардиоваскуларног система. 100 g свјежих плодова садржи око 75 mg омега 3 и око 650 mg омега 6 масних киселина. Иако кестен садржи мале количине масти оне су квалитетне, због чега се користи у разним дијетама и смањује појаву ризика од кардиоваскуларних болести и карцинома.

Витамински састав укључује витамин Ц, који доприноси јачању имунитета, као и витамине групе Б (Б1, Б2, Б3, Б6), неопходне за правилно функционисање нервног система и метаболизам енергије.

Кестен је такође значајан извор минералних материја, нарочито калијума (око 400 mg/100g свјежег кестена), који учествује у регулацији крвног притиска и утиче на исправну контракцију мишића и откуцаја срца. У мањим количинама присутан је магнезијум који је важан за здравље мишића и костију, те гвожђа и фосфора, неопходних за функционисање крвног система и енергетски метаболизам. Захваљујући присуству дијеталних влакана, кестен позитивно утиче на рад пробавног система, подстиче правилну функцију цријева и доприноси одржавању здраве тјелесне тежине.

Антиоксидативни састојци, попут полифенола и танина, штите организам од оксидативног стреса и доприносе превенцији хроничних обољења, укључујући кардиоваскуларне болести и дијабетес. Кестеново брашно и производи од кестена, као природно безглутенске намирнице, представљају одличан избор за особе са целијакијом, али и за све који теже здравијим алтернативама у исхрани.

Укратко, питоми кестен представља јединствену комбинацију високе енергетске вриједности и изузетног нутритивног квалитета, што га чини драгоцјеним природним састојком у исхрани која промовише здравље, виталност и одржив начин живота.

Проф. др Вања Даничић

Представници Универзитета у Бањој Луци представили истраживања о балканској дивокози на међународној конференцији у Португалу

Представници Универзитета у Бањој Луци, проф. др Драган Гачић и проф. др Вања Даничић, учествовали су на међународној научној конференцији Genomics for Biodiversity Conference – from genomes to impact, одржаној од 29. до 31. октобра 2025. године у Порту (Португал).

Учешће на конференцији реализовано је у оквиру међународног научно-истраживачког пројекта „Генетска адаптација екотипова дивокозе (*Rupicapra rupicapra* L.) на климатске промјене и губитак станишта: студија случаја угрожене подврсте балканска дивокоза (*R. r. balcanica*)”. Пројекат је једна од 29 студија случаја које су подржане кроз иницијативе Biodiversity Genomics Europe и European Reference Genome Atlas, а финансира се из програма Horizon Europe – Food, Bioeconomy, Natural Resources, Agriculture and Environment.

Пројекат је резултирао низом конкретних и примјењивих научних исхода: валидисаним сетом SNP маркера за идентификацију

еволутивно значајних јединица, дефинисаним праговима хомозиоготности за препознавање критично угрожених популација, генетичким критеријумима за давање приоритета рестаурационих мјера и транслокација, као и успостављањем геномске основе за дугорочни мониторинг популација дивокозе. Ови резултати представљају значајан допринос очувању биодиверзитета планинских подручја Балкана и пружају научно утемељене алате за рад државних институција, управљача заштићених подручја, шумарских предузећа и ловачких организација.

Учешће представника Универзитета у Бањој Луци на овом престижном научном догађају допринијело је промоцији Универзитета и његове научноистраживачке дјелатности на међународном нивоу, јачању видљивости домаћих истраживача и успостављању нових контаката за будућу сарадњу у оквиру европских истраживачких пројеката. Одласком на конференцију у Порту успјешно

су реализоване планиране пројектне активности предвиђене овом фазом пројекта, чиме је додатно потврђена активна укљученост Универзитета у Бањој Луци у савремене европске истраживачке токове у области заштите биодиверзитета и природне баштине.

Посебну захвалност истраживачи Универзитета у Бањој Луци упућују колегама ловцима и њиховим удружењима, чија је помоћ у прикупљању узорака била од кључног значаја за реализацију овог пројекта. Активно укључивање ловаца омогућило је прикупљање репрезентативног броја узорака са различитих локалитета, што је директно допринијело поузданости и квалитету научних анализа, као и прецизнијем сагледавању генетске структуре популација балканске дивокозе. Без њихове стручне помоћи и локалног знања, спровођење истраживања на овом нивоу било би знатно отежано, чиме је њихов допринос од велике важности за очување биодиверзитета и планинских екосистема Републике Српске.

Проф. др Вања Даничић

Традиционално брање траве иве на заштићеном станишту „Гостиљ“

На обронцима Гостиља, гдје мирис боровине лебди у ваздуху, мјештани се вијековима окупљају на исти дан, 11. септембра, обиљежавајући обичај брања траве иве.

Трава ива на Озрену расте на стрмим, каменитим падинама, гдје мало тога успијева да опстане. Управо то је разлог вјеровања да у себи носи посебну животну снагу. Њена горчина је нешто што травари сматрају „срцем моћи“ ове биљке.

Обичај брања траве иве на Гостиљу подразумијева пажљиво и готово свечано брање биљке. Према предању, трава ива убрана на Гостиљу на празник Усјековања главе Светог Јована Крститеља, 11. септембра, има чудотворне моћи. Такође се вјерује, да онај ко убере ову траву без поштовања неће осјетити њено благотворно дејство.

„Трава ива од мртва прави жива“ је стара изрека која потиче из народног вјеровања о изузетној љековитости траве иве (*Teucrium montanum*). Људи су вијековима сматрали да ова скромна планинска биљка толико снажно окрепљује тијело да „оживљава“ чак и оне који су потпуно исцрпљени, болесни или на граници снаге – наравно, у пренесеном значењу.

Трава ива није само биљка, него је и дио идентитета житеља овог краја.

Покретање иницијативе за проглашење Гостиља заштићеним подручјем, засновано је на чињеници да је брање траве иве на Озрену уврштено на Унескову листу нематеријалне културне баштине. Како се на Гостиљу повремено окупља више хиљада људи, неопходно је било успоставити мјере заштите, чиме би се станиште очувало. Званично, одлуком Владе Републике Српске од 21.01.2022. године, заштићеним је проглашено подручје „Гостиљ“ које се простире на површини од 131,97 ха, чија нијвиша тачка досеже висину од 773 м.н.в.

Немања Милиновић, дипл инж. шумарства

Романијски бор – симбол планине и огледало савременог газдовања

Романија се убраја међу најзначајнија подручја борових екосистема у динарском простору Републике Српске. На њеним кречњачким падинама и високим висоравнима развијене су састојине обичног бора, које обликују основу шумске вегетације на екстремним стаништима. Ова врста има кључну еколошку и стабилизациону улогу, нарочито на теренима са плитким земљиштима, израженим нагибима и повећаним ризиком од ерозионих процеса. Савремено газдовање бором на Романији подразумева стално праћење виталности састојина, прилагођавање узгојних мјера актуелним климатским условима и планску обнову старијих култура, чиме се потврђује његова централна улога у шумској пракси овог региона. Бор најбоље успијева на осунчаним и каменитим

падинама, на надморским висинама између 900 и 1.300 метара. Тамо гдје су тла плитка и директно на вапненцу, а водни ресурси ограничени, бор показује своју адаптивну снагу: дубок коријен, отпорност на вјетар и способност да стабилизује терен на којем друге врсте тешко опстају. На овај начин, бор игра незамјењиву улогу у заштити тла и спречавању ерозије, што представља континуирани изазов на планинама попут Романије.

Посљедња деценија показује да ни бор није имун на негативне утицаје климатских промјена. Продужене лјетне суше, високе температуре и екстремни временски догађаји смањују виталност старијих састојина. Такво

стање погодује развоју секундарних штетника, међу којима је поткорњак најзначајнији. Реаговање на ове промјене захтијева прецизну процјену и планирање приоритетних одјела за обнову. Многе борове културе формиране су у периоду интензивног пошумљавања током друге половине 20. вијека. Данас те састојине улазе у фазу када је планско подмлађивање неопходно за очување стабилности. Савремени приступ укључује пажљиво отварање површина у складу с конфигурацијом терена, без агресивних захвата који би угрозили плитко земљиште. Садња се изводи у јесен, уз кориштење садног материјала домаћег поријекла, прилагођеног локалним климатским и едафским условима.

Њега младих култура у првих неколико година након садње је кључна. Тада се проводе мјере чишћења, контрола конкурентске вегетације, надзор виталности и рана санација евентуалних оштећења. Када млади бор развије стабилан коријенов систем и преузме доминацију, састојина се може сматрати формираном.

Стручњаци са терена потврђују незамјењивост бора на вишим котама. Један од инжењера ШГ „Романија“ истиче да на екстремним теренима бор није алтернатива, него једини реалан носилац стабилности. Посљедње сушне сезоне јасно показују шта значи одложена њега

— састојине брзо губе виталност, а обнова постаје комплекснија и скупља. У радним јединицама Романије фокусирали смо се на површине изложеније деградацији. Садња борових и смрчевих садница даје најбоље резултате због надморске висине и специфичне климе. Сваке године тежимо повезивању континуираних површина младих састојина које дугорочно стабилизују шумски фонд.

Иако савремена шумарска пракса све више укључује мјешовите састојине, бор на Романији задржава статус кључне врсте. Његова способност стабилизације терена, одржавања шумског оквира и отпорност на екстремне услове чине га темељним елементом бројних одјела. Стабилна борова састојина значи стабилну Романију, а свака посађена садница представља дугорочну инвестицију у будућност планине. Бор остаје њен најтиши, али најпоузданији чувар.

Ведрана Реновица, магистар новинарства

Шипурак (lat. *Rosa canina* L.)

Шипурак (lat. *Rosa canina* L.), познат и као пасја ружа, дивља ружа или шип, је вишегодишњи грм из породице Rosaceae (ружа). То је врло распрострањена биљка која расте у Европи, западној Азији и сјеверној Африци. Шипурак расте по сунчаним рубовима шума, на крчевинама, по живицама, међу грмљем, уз оgrade и међе. Воли сунчана и полусјеновита мјеста и пропусно, благо кречњачко тло. Отпоран јена мрази сушупа је чест удивљој природи. Може се размножавати сјеменом или резницама. Шипурак је биљка са оштро назубљеним и непарним листовима. Цвјетови су блиједо ружичасте или готово бијеле боје. Плодови су јајастог облика, свијетло црвени и садрже велики број тврдих сјеменки. Плодови шипурка се беру након првих мразева јер тада омекша и постане слађи. Богат је витамином Ц (чак 20-50 пута више него лимун), тесадрживитаминА,Е,К,Б1,Б2, флавоноиде, пектин, органске киселине и танине. Суши се и прерађује у чај, џем, пекмез, сируп, вино и ликере. Чај од плода користи се за: јачање имунитета, ублажавање прехладе и грипе, подстицање мокрења (благи диуретик), чишћења организма и изbacивање токсина, јачање крвних жила и срца као и за ублажавање болова код реуме и артритиса.

Чај од шипурка:

Припрема: Кашика сувих плодова прелије се са 250 ml вреле воде, остави да дјелује 10-15 мин, проциједи и пије топло.

Напомена: Не кувати плодове директно у води - топлота уништава витамин Ц.

Пекмез (џем) од шипка:

Састојци:

- 3kg зрелих плодова шипка (најбоље након првог мраза)
- Око 1,2- 1,5 kg шећера (по укусу)
- 1 лимун (по жељи, за свјежину и очување боје)
- Вода по потреби

Припрема:

1. Припрема шипка

Шипак добро опрати и очистити од петелјки и црних врхова. Преполовити их или лагано згњечити (ако су врло тврди).

2. Кухање

Ставити шипак у велики лонац и додати довољно воде да га прекрије. Кухати 45-60 минута, док плодови не омекшају. Повремено промијешати и долијевати мало воде ако се згусне.

3. Пасирање

Кад се шипак скуха, пропасирати га кроз густу цједиљку или још боље-пасирку (машину за парадајз), да се одстрaне коштице или длачице. Добијени густо сок (пире) може се по жељи још једном проциједити кроз густо сито или газу да буде потпуно гладак.

4. Кухање сока са шећером

Измјерити колико се пиреа добило. На 1 литар додати око 600-700 g шећера (овисно колико се сладак жели пекмез). Ставити да се куха на лаганој ватри, стално мјешати да не загори. Кухати док се пекмез не згусне - то може трајати 1 до 2 сата. Пред крај можеш додати сок од једног лимуна.

5. Пуњење тегли

Врућ пекмез ули у стерилизоване тегле. Кад се охладе, чувати их на тамном и хладном мјесту.

Куна златица (lat. *Martes martes*)

Куна златица је мали сисар коју карактерише витко тијело, кратке ноге и спљоштен облик главе, на прстима имају оштре канџе, очњаци су им врло снажни, при коријену репа имају смрдљиве жлијезде којима означавају своју територију. Мужјаци су крупнији од женки, те израсту у дужину до 80cm док на реп отпада око 50cm, а у висину нарасту до 20cm. Достижу тежину 1,8kg, представља један од најлепших и најзанимљивијих представника наше фауне. Ова животиња, позната по својој прелијепој, густој и сјајној длаци, не само да очарава својим изгледом, већ и игра значајну улогу у екосистему.

Паре се у јулу или августу али се зачетак не развија све до јануара или фебруара (Ембриотенија), женка доноси 3-4 младих који остају слијепи пет седмица те сисају до два мјесеца након чега прелазе на храну коју им мајка донесе. Млади први пут напуштају гнијездо у осмој седмици живота.

Куне живе у дупљама дрвећа или пукотинама стијена гдје проводе дане, најчешће су активне ноћу, а њихова способност пењања и изванредан вид чине их изванредним ловцима. Оне се хране разноврсном храном, укључујући глодаре, птице и воће, што их чини важним фактором у одржавању равнотеже у природи. Њихово присуство у шумама и урбаним срединама доприноси биолошкој разноврсности и здрављу екосистема.

Осим своје еколошке улоге, куне су такође важне из економског аспекта. Њихова крзна су веома цијењена у модној индустрији, а лов на куне има дугу традицију у многим културама. Међутим, са порастом свијести о заштити животиња и очувању природе, све више се наглашава потреба за одрживим приступом лову и заштити ових дивних створења.

У последње време, све више се говори о важности очувања станишта куна и других дивљих животиња. Организације за заштиту природе раде на пројектима који имају за циљ очување природних станишта и едукацију јавности о значају ових животиња.

Куна није само симбол природне љепоте, већ и подсећање на нашу одговорност према очувању животне средине. Очувањем куна и њихових станишта, чувамо и богатство наше природе за будуће генерације.

Љиљана Аћимовић, дипл. инж. шумарства

ШУМАРСКА КУЋА „ОГЊИШТЕ“ ЈАХОРИНА – ПАЛЕ
ЦИЈЕНЕ УСЛУГА: СЕЗОНА 2025/2026

Садржај пансиона:

- Ресторан са гастро понудом и домаћим специјалитетима са огњишта
- Зимска башта са погледом на ски стазу
- Камин сала са гастро понудом уз тематске вечери
- Организација славља, полудневно и цјелодновно изнајмљивање и кориштење сале
- Организација теам буилдинг – а, семинара, тематских вечери
- Собе, ресторан, зимска башта и камин сала покривене са Wi-Fi
- ТВ сала , Ски гардероба
- Наведене цијене су изражене у конвертибилним маркама и еурима по особи и дану (1 Еуро = 1,95583 КМ) са урачунатим ПДВ-ом
- Све провизије за девизна плаћања падају на терет налогодавца
- Доручак – шведски сто
- За једнокреветну собу доплата је 20%
- Доплата за пуни пансион 25.00 КМ по особи на дан
- Доплата за дјечији пуни пансион 15.00 КМ по особи на дан
- Доплата за продужени боравак (до 16h) у периоду од 01.12.2025. до 31.03.2026:
за одрасле 30,00 КМ +3,00 КМ боравишна такса + 0.50 КМ осигурање
за дјецу до 12 година 20,00 КМ + 0,50 КМ осигурање
(обавезна најава приликом резервације)
- Дјеца до 2 г. гратис - на заједничком лежају. Дјеца од 2 до 5 г. , попуст: одвојени лежај 50%, заједнички лежај 70%.
Дјеца до 5 до 12 г. , попуст 30% одвојени лежај, 50% заједнички лежај
- Агенцијска провизија: 10% за индивидуалне госте , 10% за групе 20 - 30 особа + 1 гратис, за више од 30 +2 гратиса
- Организоване групе дјеце – зимовање: дјеца до 12 год 70,00 КМ, дјеца од 12 до 18 година 80,00 КМ
- Организоване групе дјеце, школе: У ПРИРОДИ и СПОРТА ,ђачке екскурзије, пансион: 70,00 КМ (дјеца од 12 до 18 година)
- Организоване групе дјеце, школе: У ПРИРОДИ и СПОРТА ,ђачке екскурзије, пансион: 50,00 КМ (дјеца до 12 година)
- Цијена ноћења у периоду 01.04.2026. – 30.11.2026 30,00 КМ
- Попуст 15% за смјештај и пансионску исхрану за запослене у ЈП Шуме Српске а.д. Соколац (од 01.12.2025. до 26.12.2025. и од 01.03.2026 до 01.12.2026.)
- Боравишна такса за особе старије од 18 год. износи 3,00 КМ по особи на дан, за особе од 12 до 18 год. 1,50 КМ
- Осигурање износи 0.50 КМ по особи на дан
- Пријава(check in) од 14:00 х, одјава (check out) до 10:00 х
- Пансион не прима кућне љубимце
- Могућност додатног попушта за организоване групе

НАПОМЕНА: У случају значајнијих поремећаја на тржишту или промјене стопе ПДВ-а, Управа ЈП задржава право корекције цијена

КОНТАКТ: Тел/Факс: +387 57 272 250

E-mail: repcija.ognjiste@sumers.org

W: ognjiste.sumers.org

ПЕРИОД	ВРСТА СОБЕ	НОЋЕЊЕ НА БАЗИ ПОЛУПАНСИОНА
01.12.2025. – 25.12.2025.	1/2 1/3 1/4 1/6	50,00 КМ 25,56 EUR
26.12.2025. – 17.01.2026.	1/2 1/3 1/4 1/6	70,00 КМ 35,79 EUR
18.01.2026. – 12.02.2026.	1/2 1/3 1/4 1/6	60,00 КМ 30,67 EUR
13.02.2026. – 20.02.2026.	1/2 1/3 1/4 1/6	70,00 КМ 35,79 EUR
21.02.2026. – 28.02.2026.	1/2 1/3 1/4 1/6	60,00 КМ 30,67 EUR
01.03.2026. – 13.03.2026.	1/2 1/3 1/4 1/6	50,00 КМ 25,56 EUR
14.03.2026. – 31.03.2026.	1/2 1/3 1/4 1/6	45,00 КМ 23,00 EUR
01.04.2026. – 30.11.2026.	1/2 1/3 1/4 1/6	40,00 КМ 20,45 EUR

